

बदर संपादण्याची

कोंकणीची व्याकरणिक उतरावळ आनी शणै गोंयबाब

१९

४० वर्सा थॉमस स्टीफन्सांनी बरयल्लें *आर्त दा लिंग्वा कानारी* हें कोंकणीचें, पुर्तुगेज भाशेंत बरयल्लें, पयलें वयलें व्याकरण उजवाडा आयलें. १९४० वर्सा शणै गोंयबाबालें *कोंकणी नादशास्त्र* (मुंबय: गोमंतक छापखानो) आयलें. मजगतच्या दिश्यां वर्सांत कोंकणीच्या व्याकरणाचेर आनिकूय वावर जाल्लो आनी तांतलो बरोचसो छापुनूय आयिल्लो. (हे विशींचो अदीक तपशील जाणा जावंक सुरेश जयवंत बोरकार, 'मनोगत' (लेखकाली प्रस्तावना), *कोंकणी व्याकरण* (मडगांव:कोंकणी भाशा मंडळ), २०८६; Jose Pereira. *Literary Konkani: A*

Brief History, दुसरो उजवाडावणी (पणजी: गोवा कोंकणी भाशा मंडळ, २०१२; Manohar Rai Sardesai. *A History of Konkani Literature* (नवी दिल्ली: साहित्य अकादेमी), २००० हीं बरपा पळोवचीं.)

शणै गोंयबाबान कोंकणी व्याकरणाच्या मळार पावल दवरचे पयलीं कोंकणी भास मुखेलपणान व्याकरणाची 'विशय' आशिल्ली. आपणाल्या व्याकरणाचेर उलोवंक अजून तिका सारकें उतर फुटूंक नाशिल्लें. कोंकणीचीं चडशीं सगळीं व्याकरणां पुर्तुगेज, लातीन,

इतालियान, इंग्लीश सारकेल्या येवरोपी भासांतल्यान बरयल्लें आशिल्लीं. (फकत व्ही.जे. जानीन रंजेल हांचें *आ ग्रामातिका दा लिंग्वा कोंकानी* (१९३३) हें व्याकरण पुर्तुगेजी वांगडा कोंकणींतूय आसा असो उल्लेख मेळटा (बोरकार १९८६: सात)). तीं कोंकणीच्या येवरोपी अभ्यासप्यां खातीर, वा येवरोपी भासांचें गिन्यान आशिल्ल्या थळाव्या जाणकारां खातीर तयार केल्लीं आशिल्लीं. कोंकणीचीं हीं व्याकरणां आर्विल्ल्या येवरोपी भासांच्या व्याकरणाचे फास्केंत बसयल्लीं आशिल्लीं. आनी, आर्विल्ल्या येवरोपी भासांचीं व्याकरणां ग्रीक आनी लातीन ह्या अभिजात भासांच्या व्याकरणांक धरून

तयार जाल्लीं (जुझे पॅरेरा : १०) लिखित व्याकरणाची परंपरा आशिल्ल्या भासांतल्यान कोंकणीचीं व्याकरणां रचतना कोंकणीच्या व्याकरणां क व्याकरणीक उतरावळ घडोवची पडूंक नाशिल्ली. ती तांकां आयती मेळिल्ली.

शणै गोंयबाब कोंकणीचे व्याकरणीक विशय पयलेच फावट फकत कोंकणींतल्यान हाताळटाले. *कोंकणी नादशास्त्र* [कों. ना.] (१९४०), *भुरग्यांलें व्याकरण* (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९४१) आनी, मर्णा उपरांत उजवाडा आयिल्लें *कोंकणिची व्याकरणी बांदावळ* (मुंबय: गोमंतक

शणै गोंयबाब जयंती निमतान खाशेलो लेख

छापखानो, १९४९) ह्या तिनूय पुस्तकांचो कोंकणीचे व्याकरणीक उतरावळीच्या घडपाक म्हत्वाचो हातभार लागला. ह्या बरपांतल्यान कोंकणी आपणाले व्याकरणीक घडणेचेर उलोवंक लागल्या. इतलेंच न्हय, पयलेच फावटीं कोंकणीचो भारतीय व्याकरणीक परंपरेंतल्यान अभ्यास जाला.

शणै गोंयबाबांच्या ह्या बरपां वांगडा कोंकणी व्याकरणाच्या नव्या पर्वाचो आरंभ जाता.

कोंकणी व्याकरणीक बरपांक संस्कृत व्याकरणीक परंपरेची बसका जोडून दितना कोंकणी भाशेचो सभाव लिपून वचचो न्हय म्हूण शणै गोंयबाबांन पुरायेंन जतनाय घेतल्या. स्वर, व्यंजन, अक्षर, लिंग, वचन, विभक्ती, नाम, सर्वनाम, क्रियापद, विशेषण, क्रियाविशेषण हे सारकेली मुळावी व्याकरणीक उतरावळ तांणी संस्कृत भाशे कडल्यान घेतल्या, पूण कोंकणीच्या सभावाक धरून ह्या उतरांनी नादांचे बदलूय केल्यात. देखीक, 'स्वर', 'विभक्ती', ह्या उतरांनी 'स्व' आनी 'भ'च्या माथ्यार उबी रेगटी दिवन तांतलो 'अ' स्वर संस्कृत 'अ' स्वरा परस वेगळो, तो 'ओडिल्लो लांबोडो' कोंकणी 'अ' म्हूण मुजरत आमचे नदरेक हाडून दिलां. हेच भाशेन, 'विशेषण', 'क्रियाविशेषण' ह्या उतरांनी 'पोटफोड्या' ष बदला 'गांठयें' श घालून कोंकणीची आनीक एक बारीकसाण दाखयल्या.

संस्कृत उतरां आपणावपा विशींची शणै गोंयबाबांनी नदर *येवकार अध्यक्षांलें उलोवप* (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९४५) ह्या बरपांत स्पश्ट जाल्या. ते बरयतात, 'संस्कृत ही आमगेली आजी खरी... परंत तितले खातीर आमी आमगेले आजयेक मेळत तेन्ना नागोवंया नाका. आमी आदीं आमगेल्या भाटांत माडांक नाल्ल आसात कि नात ते पळोवंया; आनी थें अेक सुकिल्लो बोंडोय दिसलो ना जाल्यार, मागीर आजयेच्या भाटांतल्या माडांचेर चडुंया. परंत आमगेलीं भाटां पिकाळ आसात... आमी संस्कृत उतरां लागीं केलींय जाल्यार तांकां मोव-शें कोंकणी आंगलें-तोपेंर घालून मोवाळ करूंया.' (पान ६६). 'स्वर', 'विभक्ती', 'विशेषण', 'क्रियाविशेषण' सारकेल्या उतरांनी शणै गोंयबाबांन केल्ल्या बदलांत हेंच 'धोरण' उक्तें जाता.

'ह्रस्व' आनी 'दीर्घ' हीं उतरां शणै गोंयबाबा संस्कृत भाशे कडल्यान घेतात खरे, पूण तांकां ते कंसांतूच दवरतात. ह्या उतरां बदला 'मोटवो' आनी 'लांब' हीं दिसपट्टे घोळणुकेंतलीं विशेषणांच स्वरानें वर्णन करपा खातीर वापरतात (कों. ना.: १). हेच भाशेन, उच्चारणाचे सुवाते प्रमाण व्यंजनांचीं वर्णनां करपी संस्कृत उतरां शणै गोंयबाबांच्या बरपांत कंसांत दिल्लीं दिश्टी पडटात. सोंपे कोंकणीतल्या समानार्थी वर्णनांक ते मुखेल सुवात दितात. देखीक, 'ओंठयो उच्चार (ओष्ठ्य)' (कों. ना.: १), 'दांत-खोंपयो/दांत-ताळवो उच्चार (दंत तालव्य)' (कों. ना.: ३), 'ताळवो/खोंपयो उच्चार (तालव्य)' (कों. ना.: ४), 'माथ्यो उच्चार (मूर्धन्य)' (कों. ना.: ५). 'वचन' उतर शणै गोंयबाबा तशेच दवरतात. 'एकवचनय तशेंच उरता. पूण 'द्विवचन आनी 'बहुवचन' तांगेल्या बरपांत 'दोगवचन' आनी 'भोववचन' जाता (कों. व्या. बां. : १९) विभक्तींच्या तरां भितरूय हेच भाशेन अणकार केल्ले पळोवंक मेळटात. 'प्रथमा', 'द्वितीया', 'तृतीया', 'चतुर्थी', 'पंचमी', 'षष्ठी', 'सप्तमी' आनी 'संबोधन' ह्या उतरां

बदलां शणै गोंयबाबांच्या बरपांत आमकां, अनुक्रमान, 'पयली विभक्ती', 'दुसरी विभक्ती', 'तिसरी विभक्ती', 'चौथी विभक्ती', 'पांचवी विभक्ती', 'सटवी विभक्ती', 'सातवी विभक्ती' आनी 'आठवी/अुलो विभक्ती' (कों. व्या. बां.: ३१, ३४, ३७, ३९, ४५, ५२, ६३, ६७) हीं उतरां मेळटात. 'पुरुष' उतराचें शणै गोंयबाबा 'पुरुष' उतर करतात. हेच भाशेन 'प्रथम पुरुष', 'द्वितीय पुरुष' आनी 'तृतीय/अन्य पुरुष' हांचें सोंपे कोंकणींत 'पयलो पुरुष', 'दुसरो पुरुष' आनी 'तिसरो पुरुष' (कों. व्या. बां.: ८३) अशे अणकार करतात. 'सकर्मक', 'अकर्मक' ह्या उतरांचे सुवातेर आमकां तांगेल्या बरपांत 'कमी' आनी 'अकमी' हीं उतरां मेळटात (कों. व्या. बां.: ८६). 'प्रत्यय' उतर *कोंकणिची व्याकरणी बांदावळ* पुस्तकांत एकेय खेपे मेळना. ह्या अर्थान व्याकरणीक परिभाशे भायलें, सादे भाशेंतलें 'कूस' उतर वापरिल्लें मेळटा.

वयले वयर पळेल्यार हे किरकोळ बदल काय दिसतात. पूण ह्याच 'किरकोळ' थारावण्यांनी उपरांतच्या कोंकणी व्याकरणकारांचो मार्ग घडयला. तांकां लागून कोंकणीचे व्याकरणीक उतरावळीक तिचें खाशेलें रूप मेळ्ळां.

शणै गोंयबाबा आनी तर्खडकरः व्याकरणीक उतरावळींची तुळा

हे तरेचो, व्याकरणीक मळार बुन्यादी वावर करपी आनी उपरांतच्या व्याकरणकारांचेर प्रभाव घालपी हेर भारतीय भासांच्या व्याकरणकारांच्या भाशीक वापराची शणै गोंयबाबांच्या भाशीक वापरा कडेन तुळा करतकच शणै गोंयबाबांच्या किरकोळ दिसपी थारावण्यांचें म्हत्व सारकें बरें होलमता.

दादोबा पांडुरंग तर्खडकर (जल्म: ९ मे १८१४, मर्ण: १७ ऑक्टोबर १८८२) हांकां 'मराठीचे पाणिनी' म्हूण वळखतात. मराठी व्याकरणाच्या आविल्ल्या युगाची बुन्याद तर्खडकरांनी घाली अशें मानतात. जाणकारांच्या मत्तान तर्खडकरांचो तांचे उपरांतच्या व्याकरणकारांच्या कितल्याश्या पिळग्यांचेर प्रभाव आसा. (पळेयात: कृष्ण श्री. अर्जुनवाडकर, *मराठी व्याकरणाचा इतिहास* (मुंबय: मुंबई विश्वविद्यालय, मुणे: ज्ञानमुद्रा) १९९२: ६९.)

तर्खडकरांचें *महाराष्ट्र भाषेचें व्याकरण* १८३९ वर्सा, म्हळ्यार, ते पिरायेंन पंचवीस वर्सांचे आशिल्ले तेन्ना, पयलें वयलें उजवाडा आयलें. ह्या व्याकरणाची दुसरी, पुरायेंन निवळायल्ली आनी भर घाल्ली, आवृत्ती १८५० वर्सा भायर सरली. उपरांतच्यो चार आवृत्त्यो हे दुसरे आवृत्तेच्योच तश्या तश्या नकलो आशिल्ल्यो. १८७९ वर्सा तर्खडकरांनी आपणालें व्याकरण निमाणे खेपे निवळायलें. ही तांगेल्या व्याकरणाची सातवी आवृत्ती. उपरांतच्यो उजवाडावण्यो सगल्यो सातवे आवृत्तेच्योच नकलो आशिल्ल्यो. (अर्जुनवाडकर: ५०, ५१.) ह्या लेखा खातीर वापरल्या ती तर्खडकरांच्या व्याकरणाची १८८५ वर्सा उजवाडा आयिल्ली आठवी आवृत्ती.

तर्खडकरांच्या व्याकरणीक वावराक ब्रिटिशांनी भारतांत चालीक लायिल्ले शिक्षण वेवस्थेचो संदर्भ आसा. हे शिक्षण वेवस्थेंत थळाव्यांक - 'नेटिव्ह'क - तांचे तांचे भाशेंतल्यान शिक्षण दिताले. (अदीक म्हायती खातीर अर्जुनवाडकर : ४१-८१ पळोवचें.) खासा तर्खडकर

हे वेवस्थेतल्यान घडिल्ले. ते तिचे एक प्रॉडक्ट आशिल्ले तशे एक घटकूय आशिल्ले. तर्खडकरांनी *महाराष्ट्र भाशेचें व्याकरण* (१८३९) बरयल्लें तेन्ना ते मुंबयच्या 'एलफिन्स्टन इंस्टिट्यूशनां'त पालवी शिक्षक ('असिस्टंट टीचर') आशिल्ले (अर्जुनवाडकर: ४५). मराठीचो शिक्षणीक मळार वापर जावंक लागिल्लो आनी शिक्षण वेवस्थेकूच मराठी व्याकरणाची गरज आशिल्ली. तर्खडकर ही गरज भागोवंक भायर सरिल्ले आनी तांगेल्या वावराक शिक्षण वेवस्थेचो पुराय आधार मेळिल्लो.

शणै गोंयबाबांच्या व्याकरणीक वावराक हे तरेचो - शिक्षण वेवस्थेचो वा संस्थेचो - कसलोच आधार मेळूंक नाशिल्लो. १९३९ वर्सा कोंकणी परिशदेच्या कारवारा भरिल्ल्या पयल्या अधिवेशनाचे कार्यदर्शी माधव मंजुनाथ शानभाग हांणी तिशट लायिल्ल्यान शणै गोंयबाबान *कोंकणी पैलें पुस्तक* (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९४०) तयार केल्लें. (पळेयात: 'कोंकणी लोकांक', उजवाडावप्याची प्रस्तावना (१९४०); *कोंकणी मुळावें पुस्तक*, मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९४७.) तर्खडकरांच्या व्याकरणाची पयली आवृत्ती हाच्या शंबर वर्सा फाटीं सरकारी संस्थेच्या पालवान उजवाडा आयिल्ली. *कोंकणी पैल्या पुस्तकाची* दुसरी आवृत्ती सात वर्सांनी *कोंकणी मुळावें पुस्तक* हें नांव घेवन भायर सरिल्ली. हे आवृत्तेचेर प्रस्तावनेंत उजवाडावपी बरयतात, 'ह्या पुस्तकाची पैली खेप १९४० वर्सा भायर सल्ली. त्या वेळार ताच्यो ४५० पटयो काडिल्ल्यो. तांतूंतल्यो अदीकश्यो वांटूंक गेल्यो. थोड्यो खपल्यो आनी अुरिल्ल्यो आज अितले दीस बांदून आसल्यो. अितल्यांत अेक चमत्कार घडलो. आमगेल्यो सगळ्यो साळो हे आदीं परवयो भासो शिकताल्यो. त्यो मना करून हाचे फुडें भुरग्यांलें शिकप आवै-भाशेंतल्यान करचो निर्णय तांणी घेतला. देखून, ह्या पुस्तकाची आज सात वर्सांनी दुसरी खेप काडपाचो योग आयलो.' पूण *कोंकणी मुळावें पुस्तक* त्या वेळा वयले वा उपरांतचे खंयचेय मुळावे शाळेंत पाठ्यपुस्तक म्हूण लागूंक पाविल्लें काय ना हाची खबर आमकां मेळना. *कोंकणी नादशास्त्र* हें पुस्तक *कोंकणी पैलें पुस्तक* शिकोवप्यां खातीर मार्गदर्शक पटी आशिल्ली. (पळेयात: 'कोंकणी लोकांक', उजवाडावप्याची प्रस्तावना, १९४०.)

शणै (शिक्षक) आनी गडे (विद्यार्थी) हांचे मदल्या संवादाच्या रुपान तयार केल्लें *भुरग्यांलें व्याकरण, पैलो वांटो* हें पुस्तक १९४१ वर्सा उजवाडा आयिल्लें. हेंय पुस्तक शाळेंत केन्ना लागूंकूच पावलेंना जावंये अशें मानूंक आधार आसा. ह्या पुस्तकांत कोंकणीच्या नादांच्या बारीकसाणींचो आनी नामांचोच तपशील आयला. विशेषण, क्रियापद, क्रियाविशेषण सारकेल्या हेर व्याकरणीक बारीकसाणींची म्हायती दुसऱ्या वांट्यांत दिवपाचो शणै गोंयबाबालो विचार आशिल्लो जावंक जाय. हो वांटो मुखार केन्ना उजवाडा आयलोना. शणै गोंयबाबांच्या मर्णा उपरांतूय. कोंकणी शिक्षणाची गाडीच अडून उरिल्ल्यान ह्या पुस्तकाचो दुसरो वांटो तयारूच जावंक पावलो ना जावंये.

कोंकणीची व्याकरणी बांदावळ शणै गोंयबाबांच्या मर्णा उपरांत, १९४९ वर्सा उजवाडा आयिल्लें. हें वेगळे तरेच्या व्याकरणाचें पुस्तक. 'भास' म्हूण कोंकणीचें स्वतंत्र अस्तित्व सिद्ध करून दाखोवपी कोंकणीची व्याकरणीक 'केस' ही. देखून ह्या वावरांतल्या अभ्यासाची

भर कोंकणी आनी मराठी मदल्या व्याकरणीक वेगळेपणांचेर आसा. कोंकणी-मराठी वादाची स्पश्ट फाटभूंय आशिल्लें कोंकणीच्या व्याकरणीक अभ्यासाचें पुस्तक हें.

जाणकारांच्या मत्तान तर्खडकरांच्या व्याकरणाचेर इंग्लीश व्याकरणीक परंपरेचो स्पश्ट प्रभाव आसा. (अर्जुनवाडकर: ७४; लीला गोवीलकर, *मराठीचे व्याकरण* (पुणे: मेहता पब्लिशिंग हाउस) १९९३: २.) तर्खडकरांच्या व्याकरणा आदीं उजवाडा आयिल्ल्या 'पंडिती व्याकरणा'चे भाशे कडेन तर्खडकरांच्या व्याकरणाचे भाशेची तुळा करतना अर्जुनवाडकर बरयतात, 'पंडिती व्याकरणांत दिश्टी पडपी संस्कृत भाशेचो प्रभाव दादोबांच्या व्याकरणांत जाणवना' (पान ७४, अणकारून). 'विभावन होत नाहीं', 'कार्यकारणभाव गम्यमान असतां', हे तरेच्यो, संस्कृत भाशेच्या प्रभावांतल्यान आयिल्ल्यो पंडिती व्याकरणांतल्या भाशीक प्रयोगांच्यो देखी दिवन अर्जुनवाडकर म्हणटात, तर्खडकरांक सुरवेक संस्कृत येना आशिल्ली ही एके नदरेन बरीच गजाल आशिल्ली. (वयलेंच पान पळोवचें.)

व्याकरणीक विसकटावणेचे नदरेन तर्खडकरांचें व्याकरणीक बरप पंडिती व्याकरणाचे तुळें संस्कृत प्रभावा पसून खुबशें पयस आशिल्लें अशें म्हणूं येता. पूण तांणी आपणायल्ले व्याकरणीक परिभाशे संबंदान अशें म्हणूंक येना. तर्खडकरांची व्याकरणीक उतरावळ संस्कृत भाशेचे व्याकरणीक उतरावळीक सामकी लागीं आसा. अर्जुनवाडकर बरयतात, 'दादोबांक सुरवेक संस्कृत येना आशिल्ली... पूण तांकां हें आपणालें उणेपण दिसतालें,' आनी वळखीच्या संस्कृत उतरांचो खूब प्रमाणांत वापर करून ते हें उणें भरून काडटाले.' (अणकारून; वयलेंच पान पळोवचें). व्याकरणाच्या परिभाशीक उतरांचो 'वळखीच्या उतरां' भितर आसपाव करूं येत अशें म्हाका दिसना. दुसरें, व्याकरणीक बरपांत परिभाशीक उतरावळ 'सहज' येना, व्याकरणकारान ती मुजरत वेंचून काडिल्ली आसता.

तर्खडकर आनी शणै गोंयबाब हांगेल्या व्याकरणीक बरपांत आयिल्ल्या वेंचीक परिभाशीक उतरांची वळेरी सकल दिल्या. तर्खडकरांलीं सगलीं उतरां *महाराष्ट्र भाशेचें व्याकरण*, आठवी आवृत्ती (१८८५) ह्या पुस्तकांतल्यान घेतल्यांत. म्हूण दर परिभाशीक उतरा उपरांत फकत पानाचो आंकडो दिला.

तर्खडकर	शणै गोंयबाब
१. ऱ्हस्व (३)	मोटवे स्वर ऱ्हस्व <i>कंसांत</i> (कों. ना.: १)
२. दीर्घ (३)	लांब स्वर दीर्घ <i>कंसांत</i> (कों. ना.: १) संदी स्वर / सादैल्ले स्वर (कों. ना.: ४)
३. संयुक्त स्वर (४)	नाखयो (उच्चार) (कों. ना.: १८)
४. अनुनासिक (वर्ण) (४)	ओंठयो (उच्चार) ओंठ्य <i>कंसांत</i> (कों. ना.: २३)
५. ओष्ठ्य (वर्ण) (१३)	दांत-ओंठयो (उच्चार) दंतोष्ठ्य (कों. ना.: २३)
६. दंतोष्ठ्य (वर्ण) (१३)	

७. दंततालव्य (वर्ण) (१३)	दांत-खोंपयो/ दांत-ताळवो (उच्चार) (कों. ना.: २०)	३०. सकर्मक (क्रियापद) (१५६)	कर्मी क्रियापद (कों. व्या. बां.: १९३)
८. तालव्य (वर्ण) (१३)	खोंपयो/ताळवो (उच्चार) (कों. ना.: २१)	३१. अकर्मक (क्रियापद) (१५६)	अकर्मी क्रियापद (कों. व्या. बां.: १९३)
९. मूर्द्धन्य (वर्ण) (१३)	माथयो (उच्चार) मूर्द्धन्य कंसांत (कों. ना.: २२)	३२. अनुकरणवाचक धातू (१५५)	अणकारी धातू (कों. व्या. बां.: १६६)
१०. सामान्य नाम (२४)	जात-नाम (कों. व्या. बां.: १९१)		
११. भाववाचक नाम (२६)	भाव-नाम (कों. व्या. बां.: १९१)		
१२. एकवचन (४०)	एकवचन (कों. व्या. बां.: १९)		
१३. द्विवचन (४१)	दोगवचन (कों. व्या. बां.: १९)		
१४. अनेकवचन/ बहुवचन (४०)	भौवचन (कों. व्या. बां.: १९)		
१५. प्रथमा (६२)	पैली विभक्ती (कों. व्या. बां.: ३१)		
१६. द्वितीया (६२)	दुसरी विभक्ती (कों. व्या. बां.: ३१)		
१७. तृतीया (६२)	तिसरी विभक्ती (कों. व्या. बां.: ३९)		
१८. चतुर्थी (६२)	चौथी विभक्ती (कों. व्या. बां.: ३४)		
१९. पंचमी (६२)	पांचवी विभक्ती (कों. व्या. बां.: ४५)		
२०. षष्ठी (६२)	सटवी विभक्ती (कों. व्या. बां.: ५२)		
२१. सप्तमी (६२)	सातवी विभक्ती (कों. व्या. बां.: ६७)		
२२. संबोधन (६२)	दुसरी /उलो विभक्ती (कों. व्या. बां.: ६७)		
२३. संख्याविशेषण (१४१)	आंकविशेषण (कों. व्या. बां.: १९१)		
२४. संख्यापूरक / क्रमवाचक विशेषण (१४६)	पांवड्या विशेषण (कों. व्या. बां.: १९१)		
२५. संख्यावृत्तिवाचक (विशेषण) (१४६)	पेट विशेषण (कों. व्या. बां.: १९२)		
२६. संख्यांशवाचक (विशेषण) (१४६)	अपूर्ण आंक विशेषण (कों. व्या. बां.: १९२)		
२७. पुरुषवाचक (सर्वनाम) (११६)	पुरुष सर्वनाम (कों. व्या. बां.: १९२)		
२८. दर्शक (सर्वनाम) (११६)	दाखोवपी सर्वनाम (कों. व्या. बां.: १९२)		
२९. प्रश्नार्थक (सर्वनाम) (११६)	प्रस्नी सर्वनाम (कों. व्या. बां.: १९२)		
		हे उतरावळीचे तुळे वयल्यान एक गजाल स्पश्ट जाता — तर्खंडकरांच्या व्याकरणाचेर इंग्लीश व्याकरणीक परंपरेचो प्रभाव आसा अशें जाणकार म्हणटात तें मुखेलपणान तांच्या व्याकरणाचे आंखणेक लागू जाता. तांगेले व्याकरणीक उतरावळीचेर इंग्लीश प्रभाव व्हडलोसो दिसना. चडशी उतरावळ तांणी तश्या तशी संस्कृत भाशे कडल्यान घेतिल्ली पळोवंक मेळटा. शाणै गोंयबाबांली व्याकरणीक उतरावळूय संस्कृत भाशेचे बुन्यादीचेर उबी आसा. पूण भोव थोडें संस्कृत उतरां शाणै गोंयबाब तश्या तशीं कोंकणींत उखलून हाडटात. पर्यायी कोंकणी उतर घडोवपाक संद आसता तेन्ना मूळ संस्कृत उतराक ते व्याकरणीक विसकटावणेंत घोळूंक दिनात, कंसांतूच दवरतात. 'भाववाचक', 'क्रमवाचक', 'संख्यावृत्तिवाचक', 'संख्यांशवाचक', 'पुरुषवाचक', 'अनुकरणवाचक' सारकेलीं 'वाचक' लागून घडिल्लीं उतरां शाणै गोंयबाबांल्या व्याकरणीक बरपांत मेळनात. 'भाववाचक नाम' वा 'पुरुषवाचक सर्वनाम' बदला शाणै गोंयबाब 'भाव-नाम', 'पुरुष सर्वनाम' हीं उतरां वापरतात. हीं उतरां पळेतकच दिसता, 'वाचक' ही गरजे भायली भर एक. हे भरीक लागून उतर गरजे भायर इल्लें अपारदर्शक जाता. तें सारकें समजून घेवंक संस्कृत वा मराठी कोश उक्ते करून पळोवचे पडटात. शाणै गोंयबाब आपणाल्या बरपांत असल्यो आडखळी उरूंक दिनात. हेच भाशेन 'संख्यापूरक विशेषण', 'संख्यावृत्तिवाचक विशेषण' ह्या उतरां बदला 'पांवड्या विशेषण' आनी 'पेट विशेषण' हीं समजूंक सांपी आशिल्लीं उतरां ते घडयतात. 'प्रश्नार्थक सर्वनाम' 'प्रस्नी सर्वनाम' जाता. केन्ना केन्ना, शाणै गोंयबाबांनी घडयल्लीं उतरां इंग्लीश उतरांक अदीक लागीं आशिल्ले वरी दिसतात. इंग्लीश उतरांचे सांपे घडणेची येवकार अध्यक्षांलें उलोवप ह्या बरपांत तांणी तोखणायूय केल्या. 'स्वातंत्र्य', 'स्वागत', 'दैनिक', 'साप्ताहिक' ह्या उतरांचे तुळें इंग्लीश 'फ्रीडम', 'वेलकम', 'डेली', 'वीकली' हीं उतरां कितलीं सादीं, अशें ते म्हणटात (पान ६६). 'डेली', 'वीकली' वरीच तांणी कोंकणींत 'दिसाळें', 'साताळें', 'म्हैनाळें' हीं उतरां घडयल्लीं मेळटात (पान ८१).	
		तर्खंडकर आनी शाणै गोंयबाब हे दोगूय, अनुक्रमान, मराठी आनी कोंकणी भासांच्या व्याकरणीक परंपरांचे बुन्यादीचे फातर. उपरांतच्या व्याकरणकारांचे भाशेचेर तांचो खूब प्रभाव आसा. लीला गोवीलकर हांगेल्या मराठीचे व्याकरण (१९९३) ह्या मराठी व्याकरणीक परंपरेचो समीक्षात्मक नियाळ करपी पुस्तकांतली व्याकरणीक उतरावळ देडशें वर्सां पयलीं बरयल्ल्या तर्खंडकरांच्या व्याकरणांतले उतरावळी परस व्हडलीशी वेगळी ना. आयच्या मराठी व्याकरणकारांक आपणाले व्याकरणीक उतरावळी	

वयलो संस्कृत भाशेचो प्रभाव इल्लोय आडखळना, कित्याक, सुरवेक सावन, हेर भारतीय भासां वरी मराठीनूय हे अभिजात भाशेंतली व्याकरणीक उतरावळ तश्या तशी आपणायल्या.

कोंकणी व्याकरणाची (कोंकणींतल्यान बरयल्ल्या कोंकणी व्याकरणाची) सुरवात वेगळे भाशेन जाल्या. संस्कृत भाशे परस 'वेगळी दिसप' एका काळार कोंकणीची गरज जाल्या. कोंकणी अस्मितायेच्या घडपांत ह्या 'वेगळेपणाचो' म्हत्वाचो वांटो आसा. आनी, शणै गोंयबाबांली भास ह्या वेगळेपणाचेर पावला पावलाक भर दीत आयल्या.

शणै गोंयबाबांलो उपरांतच्या व्याकरणकारांचेर प्रभाव

हांगा ज्योकीं आंतोन फेर्नादीशांल्या *Konkani Nad-Xastr vo Romi Lipient Borounchi Rit* (मुंबय: सेक्रेड हार्ट चर्च, १९७२) पुस्तकाची देख घेवं येत. (वाचप्यांचे संवकळीक लागून ह्या लेखांत ह्या बरपांतल्यो सगल्यो देखी देवनागरी लिपयेंत दिल्यात.) फेर्नादीशांलें *कोंकणी नाद-शास्त्र* व्याकरणीक उतरावळीचेच न्हय, तर पुस्तकाचे बांदावळीचेय नदरेन शणै गोंयबाबांल्या *कोंकणी नादशास्त्राक* खूब लागीं आसा.

*कोंकणी नाद-शास्त्रांत*ली चडशी परिभाशीक उतरावळ फेर्नादीशांनी शणै गोंयबाबांल्या बरपांतल्यान घेतल्या. कांय उतरांच्या संदर्भांत तांणी हें मान्यूय केलें. देवनागरी लिपयेची घडण वाचप्याक समजावन सांगतना फेर्नादीश देवनागरींतल्या स्वरांच्या कुरवांची तांच्या नांवां सयत वळेरी दितात. आनी उपरांत कसांत, हीं सगळीं नांवा 'किर्तीवंत कोंकणी बरोवपी आनी भास-शास्त्री' शणैगोंयबाब हांणी दिल्यांत अशें वाचप्याक मुजरत सांगतात (पान ६, ७). हीं आनीक कांय उतरां पळेयात (पुस्तकांच्या पानांचे आंकडे कसांत दिल्यात, पयलीं फेर्नादीशांल्या *'नाद-शास्त्रांत*ल्या पानाचो आंकडो, उपरांत शणै गोंयबाबांल्या *'नादशास्त्रांत*ल्या पानाचो). 'पांय-मोडी कुरू' (८;१), जोडगिरां (९;४), ताळवीं (वेंजनां) (१०;२२), ओंटीयीं (वेंजनां) (१०;२३), निबर खोंपो (१०;२१), उगतो/धांपतो स्वर (२०;१३), नाकयो उच्चार (४१;१८), आडवाद (६५;६). 'उगतो'/'धांपतो' (स्वर) ह्या उतरां वरीच फेर्नादीश 'लिपतो' (८) हेंय उतर घडयतात. शणै गोंयबाब हांगा 'मोनो' (अ) हें उतर वापरतात (३). 'ताळवीं', 'दातयीं', 'ओंटीयीं' (वेंजनां) (१०). ह्या उतरांक सोबड सारकीं 'सकनळयीं', 'जिबली-खोंपयीं', 'मोवाळ-उदकळीं' (१०) हीं उतरां घडोवन ते वापरतात. बरपांतल्या कांय कुरवां खातिरूय ते अशीं 'नीज कोंकणी' उतरां तयार करून वापरांत हाडटात. देखीक, 'वर्ण-लिप-कुरू' (अपॉस्ट्रॉफि), 'जोड-काडी' (हायफन), 'दोडटो-विराम' (:), 'तोखणाय-कुरू' (उद्गारचिन्ह), 'विचार-कुरू' (प्रसन्नचिन्न) 'दांडी/लांब-काडी' (पॅरन्थिसिस) (४).

कोंकणी नाद-शास्त्र पुस्तकांतल्यो 'स्वर' आनी 'व्यंजना'च्यो व्याख्या शणै गोंयबाबांल्या व्याख्यांचो उगडास दिले बगर रावनात-

१. 'ह्यां गात्रांनीं मातूय अडचनासताना तोंडान *निजाचोच सगळो आनी मेकळो* जो भर *नाद* जाता ताका 'स्वर' म्हणटात' (७, हे आनी उपरांतच्या देखींतल्या उतरांचेर भर ह्या लेखाच्या बरोवप्याची). शणै गोंयबाबांली स्वराची व्याख्या-

२. 'कांय नाद तोंडान *निजाचेच मेकळे आनी सगळे* जातात. तांकां स्वर (सूर) म्हणटात.' (१.)

३. 'कांय नाद तोंडान *निजाचेच अर्दे-कुरे* जातात. मोटवो स्वर उच्चारूंक, जितलो वेळ लागता ताच्या अर्दान वेळ असलो एक अर्दोकुरो नाद उच्चारूंक लागता; ह्या अर्दाकुन्या नादाक वेंजन (consonant) म्हणटात.' (८)

शणै गोंयबाबांली व्यंजनाची व्याख्या-

४. 'कांय नाद तोंडान *निजाचेच अर्दुकडे* जातात. मोटवो स्वर उच्चारूंक जितलो वेळ लागता ताच्या अर्दान वेळ हो अर्दकुटो नाद उच्चारूंक लागता. ह्या नादाक व्यंजन म्हणटात.' (१)

१९८६ वर्सा सुरेश बोरकारांलें *कोंकणी व्याकरण* उजवाडा आयलें.

माध्यमीक, उच्च माध्यमीक आनी पदवेच्या पांवड्या वयल्या शिक्षणांत कोंकणीक रीग मेळ्ळें उपरांत, तेच प्रमाण, शासकी पांवड्याचेर कोंकणीचो वापर जावपाची आस्त निर्माण जाले उपरांत कोंकणी मुखावयलीं नवीं आव्हानां पेलपा खातीर हें व्याकरण तयार जाल्लें. (पुस्तकांतलें बरोवप्याचें 'मनोगत' आनी 'हें पावल म्हत्वाचें' ह्या नांवान आयिल्लीं उजवाडावप्याचीं दोन उतरां पळोवचीं. अजूनूय शिक्षणीक मळार मुखेलपणान ह्याच व्याकरणाचो वापर जाता. बोरकाराल्यां व्याकरणाचे भाशेचेर शणै गोंयबाबांले भाशेचो प्रभाव स्पश्ट बरो दिश्टी पडटा. देखीक, एकवचन/भोववचन, पयलो पुरुश, दुसरो पुरुश, तिसरो पुरुश हे व्याकरणांतले तीन 'पुरुश', हेच तरेच्यो आदूय विभक्तींच्यो तरा, तेच प्रमाण, 'आडांगी क्रियापद' (३२), 'अणकारी धातू' (३६), 'उमाळी अव्यय' (१४४), 'हयकारी/न्हयकारी (वाक्य)' (१४४), 'उलयतें/मोनें/ओडटें अ' (१७०), 'धांपिल्लो/उकतो उच्चार' (१७५) सारकेल्या वापरांत बोरकार शणै गोंयबाबांल्या पावलार पावल दवरून मुखार गेल्ले दिश्टी पडटात. पूण कांय कडेन बोरकारांनी शणै गोंयबाबांनी दिल्ले पर्याय कुशीक दवरून मूळ संस्कृत पर्यायूच आपणायिल्ले पळोवंक मेळटात. उच्चारणाचे सुवातेक धरून केल्ल्या व्यंजनांच्या वर्णनांत ते संस्कृत पर्याय वेंचतात (१८४). 'कमीं', 'अकमीं', पेल्यान दवरून ते 'सकर्मक', 'अकर्मक' घेतात (५); 'प्रत्यय' उतर घेतात, 'कूस' फकत 'प्रत्यया'चो अर्थ विसकटावन सांगतना उपकारायतात (८१). बोरकाराल्या व्याकरणांत 'वाचक' मेकळेपणान घोळटा (१३६-१३८). अश्यो आनिकूय देखी दिवं येतल्यो.

बोरकारांलें व्याकरण घाटणेन पारंपारीक. तशेंच आंवाटानूय तें व्हडलें. दुसरी म्हत्वाची गजाल म्हळ्यार, हें व्याकरण कोंकणीक 'भास' म्हूण मान्यताय मेळ्ळें उपरांतचें. ह्या काळांत मराठी पसून वेगळी दिसपाचो कोंकणीचो 'हुस्को' इल्लो उणो जाल्लो दिश्टी पडटा. बोरकारांलें व्याकरण आयलां त्याच अदमासाक कोंकणींत 'सुनापरान्त' दिसाळेंय सुरू जालां. ह्या दिसाळ्याचे माचयेर तर कोंकणी 'आजयेच्या भाटांतले नाल्ल' इल्ली अदीक सोंपेपणान आनी हकानूय पाडूंक लागिल्ली पळोवंक मेळटा.

हे प्रक्रियेचो अजून भेरेन कोणेंच बारीकसाणेन आनी खोलायेंत वचून अभ्यास करूंक ना. एक भोव म्हत्वाचो विशय हो.